

Αθήναι, 2 Δεκεμβρίου 1963

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟΝ ΣΥΜΠΕΡΙΣΜΑ

Πρός τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, Ο.Β.Α.
Ἀπὸ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, Ο.Β.Α.

ΠΕΤΑΛΑΚΙΑ ΘΑΨΟΥ

Τὸ θέμα τοῦτο ἤχθη πρὸς συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ συνεζητήθη εὐρύτατα κατὰ τὴν συνεθεσίαν αὐτοῦ τῆς 23ης Μαρτίου 1963, ἐπιφασιάζη δὲ κατὰ πλειοψηφίαν ἡ σύστασις τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ.κ. Μούσουλου, Τσιμωναίου καὶ Τάχου, οἵτινες ὑπέβαλον τὴν ἔκθεσίν των τὴν 15ην Μαΐου 1963.

Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν κάτωθι τοσούτων εἰς αὐτὴν ἐρωτημάτων:

- 1) Ἐπιπτώσεις ἀποκεντρίτων προιοχῆς Μαυρολίτου καὶ ἐπί των μεταλλοφόρων περιογῶν ἐπιχειρήσεως ἀντιορύθμισου.
- 2) Ἐπιπτώσεις τῆς δυνατότος ποσοστοῦ ἐπολιθικῶς ἐμπορευσίμων μεταλλευμάτων.
- 3) Γνωμικεῖσις κατ' ἀρχὴν καὶ τῆς δυνατότητος ἐπιλοπιτισμοῦ τῶν μεταλλευμάτων καὶ ὅθ' ἐπὶ τῆ θέσει τῆς ὑπαρχούσης μελέτης τῶν Σουρῶν καὶ
- 4) Ἀπόψεις περὶ τοῦ κληπινοῦ κόστους τοῦ μεταλλεύματος.

Αἱ ἀπαντήσεσις τῆς Ἐπιτροπῆς συνοψίζονται, ἐν ἑλίγοις:

Π ρ ο υ ν, εἰς τὸ ὅτι τὰ σιδηρὰ μεταλλεύματα θέσου ἀποτελοῦν ἀξιολόγον καὶ σημαντικὴν πηγὴν, διὰ τὴν τροσοδότησιν τῆς ἐλληνικῆς σιδηρομεταλλουργίας.

Δ ε ὅ τ ε ρ ο υ ν, ὅτι ἡ ἔκτασις σημαντικῶν ἀποθεμάτων εἰς τὴν νῆσον ἑσσαν θεωρεῖται λίαν κίθανὴ καὶ

Τ ρ ἰ τ ο υ ν, ὅτι ἡ ποιότης τοῦ μεταλλεύματος (ἀνομοιογένεια καὶ βλαθεραὶ προσμίξεις) εἶναι τοιοῦτη, ὥστε ἡ ἀξιοποίησις νὰ ἐπιβάλλῃ ἀπαραίτητος τὴν

υποβολήν αὐτοῦ εἰς ἐπιμελουσιμόν. Ὡς πρὸς τὸ κόστος τοῦ τελικοῦ προϊόντος, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτίμησις ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι ἐξαρτῆται ἀπὸ τὴν μέθοδον τοῦ ἐπιμελουτισμοῦ καὶ συσσωματώσεως.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, διὰ τῆς ἀπὸ 19ης Ἰουλίου 1963 ἐπιστολῆς τῆς, συνεκείη ὑποβληθέντος συμπληρωματικοῦ ἐρωτηματολογίου διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1963 ἐγγράφου τοῦ κ. Διευθύνοντος Ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Ο.Β.Α. ἐπιβεβαίωσι τὰ συμπεράσματα τῆς πρώτης ἐκθέσεως καὶ ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος προσθέτου ἐρωτηματοῦ ἐξὲν ἢ ἀποτίμησις τοῦ μεταλλεῖου δὲν εἶναι δυνατὴ τότε κατὰ πόσον ἢ ὑπὸ τῶν Ἐπιχειρησῶν τοῦ Ο.Β.Α. γενομένη ἀποτίμησις τῆς ἄλλας τοῦ μεταλλεῖου καὶ τῶν μισθωτικῶν δικαιωμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως Χρονόσημου εἰς 41.000.000 δραχμῶν εἶναι εὐλογος, προσθέτει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἀποτίμησις τοῦ μεταλλεῖου ἄνευ ὠρισμένων στοιχείων τὰ ὅποια ἀναφέρει καὶ τὰ ὅποια ὅμως εἶναι ἄγνωστα ἐπὶ τοῦ προϊόντος, ἀλλ' ἐν πάσῃ ὁμοῦ περιπτώσει, τὸ πρῶτον τῶν δραχμῶν 41.000.000 φαίνεται κατ' ἀρχὴν εὐλογον".

Μετὰ τὴν ὑποβολήν τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ ἴσασκεν γενομένην τὴν 29ην Μαΐου 1963 ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ τότε Ἐπουργοῦ τῆς Βιομηχανίας, ὁ ἀναγραφόμενος ἀνεπτυξὲ τὴν κάτωθι ἄποψιν:

- α) Ὅτι τὸ διαπιστωθέν κοιτάσμα εἶναι ἀξιόλογον, δικαιολογεῖται δὲ αἰτιολογῆσαι ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα διαπιστώσεως καὶ ἐτέρων κοιτασμάτων.
- β) Ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος, τὸ κοιτάσμα ἐμφανίζει μεγάλην ἀνεμοσιγήθειαν καὶ χαμηλὴν περιεκτικότητα εἰς σίδηρον, μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰ 40%. Συνεπῶς, ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ μεταλλεῖου διὰ τῆς διαθήσεως αὐτοῦ τοῦ μεταλλεῖου δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ ἐπιμελουτισμοῦ, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς μεθόδου ταύτης, θὰ ἔδει ἡ παρέμβολις τοῦ Ο.Β.Α. ἥτις ἐπιβάλλεται ἕνεκα τοῦ μεγίστου ἔθνικοῦ συμφέροντος, νὰ γίνῃ πρῶτον σχεδὸν χρησιμοποίησις τῆς μελέτης ἐπιμελουτισμοῦ, βάσει συμφωνίας συναφθεσάμενης ἐπὶ τοῦδε, ὅτι ἐν περιπτώσει εὐνοϊκῆς ἐκβάσεως τῶν μελετῶν, ὁ Ο.Β.Α. θὰ συμμετάσχη καὶ εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ἐκμετάλλευσως, ἥτις θὰ ἐπιβαρυνθῇ καὶ διὰ τῆς δαπάνης τῆς γενομένης μελέτης ἐπιμελουτισμοῦ.

Οἱ κ.κ. Φαρμακίδης καὶ Πανῆς ὑπεστήριξαν κατὰ τὴν ἐν λόγῃ ἴσασκεν, ὅτι μέχρις αὐδὸς οὐδεὶς νὰ λειτουργήσῃ τὸ ἐργοστάσιον, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν καὶ τῆς μελέτης ἐπιμελουτισμοῦ, θὰ παρέλθῃ ὁριστὸς χρόνος καὶ ὅτι θὰ ἔδει νὰ

άντιμετωπιθή η δυνατότης ένδιαμίσου έκμεταλλεύσεως του μεταλλείου τήν όποιον οι Υπηρεσίαι του Ο.Β.Α. Έχουν εξετάσει. Άπό της πλευράς του Υπουργείου Βιομηχανίας ύπεστηρίχθη μετά σταθερότητας η λύσις της ένδιαμίσου έκμεταλλεύσεως, διά τήν άποφάσιον είναι τούς άπολυθέντας έν θάλασσά έργάτας. Ο Πρόεδρος του Ο.Β.Α., όμως, διετύπωσεν άρισμένα έπισημάνσεις επί της σκοπιμότητας της ένδιαμίσου έκμεταλλεύσεως και τών προϋποθέσεων διενεργείας αυτής και κατόπιν τούτου παρεκλήθη ο κ. Πανός, όως μελέτησθ τó θέμα και υποβάλη σχετικήν μελέτην.

Πράγματι, τήν 1ην Ιουλίου 1953, ό κ. Πανός ύπέβαλε εις τήν Διοίκησιν του Ο.Β.Α. σχέσιον, άφορών τήν έκμετάλλευσιν τών μεταλλείων θάσου.

Εις τό σημείον τούτο εύρισκομένου του θέματος, ο Πρόεδρος του Ο.Β.Α., συνάκουόμενος υπό τών κ.κ. Τσιτσιρίδη, Κοΐμουλου και Άραγκιάκου, μετέθε τήν θέσιν Ιουλίου εις θάσον, ένασηματίαν, και προωκήσθη άντίληψιν περί τών μεταλλείων θάσου και τών ύπερβαίων έν τή νήσφ συνθήκην.

Εν της έπισκέψεως ταύτης και έκ της έπιτοπίου έρευνής, διά της άντλήσεως κατακρανών πληροφοριών από τήν σάλακα τών μεταλλείων, όστις μόνας εύρέθη εις τό μεταλλείον, από τήν μηχανικήν τών μεταλλείων κ. Άποστολίδη, από τήν Άστυνομικήν Σταθιαρχήν Διμενασίων, από τήν Πρόεδρον της Κοινότητος ήμεμεσίων και από τήν άνακηρυχθή άκυθούσθη του Γραφείου Έκτελεστικώς Έργασις Καθίστας, εις τό όποτον ύπόβηται τό μεταλλείο θάσου, προέκυεν, ότι κατά τήν έθελουσίαν άπολύσιν πολλών έπισημασθέντων, οι όποτοι εύρον έργασις εις τήν νήσφ θάσου, εις διάφορα έκτελούμενα έργα έν Μακεδονίφ, άπέμεινον άφ' ους έργατοβέλληται, όστινας διατηρούσιν σχέσιν έργασις και δέν άπελευθέρουν τών κάλλεσικων χρημάτων τό όποτο άπαιτούνται διά τήν άπορριμώσιν των, ή όποτα είναι άπαραίτητος προκειμένου ούτοι νά έγγραφον εις τό σημείον Άναργίας.

Εν τών 80 τούτων άνάμων, κατά μέν τήν μηχανικήν του μεταλλείου, 30 περίου είναι ήμερομίσθιοι έργάται και οι ύπόλοιποι δόηγοι άυτοκινήτων, χειρισταί μηχανών και ύπέλληλοι γραμείων, ενώ κατά τήν Πρόεδρον της Κοινότητος, οι έργάται μεταλλωρυχοι δέν ύπερβαίνουν τούς 5 έως 10, κατά δέ τήν άκυθούσθη του Γραφείου Έργασις ούτοι είναι ελάχιστοι.

Ενεπεός, κοινωτικήν πρόβλημα διά τήν νήσον, έκ της άργίας τών μεταλλείων Λονδροθήμιου, δέν ύφίσταται, ως άντιθέτως έσπρόνουν οι Υπηρεσίαι του Υπουργείου Βιομηχανίας, ή έν πάσφ περιπτώσει ό άρμόδιος Υπουργός.

Πικραιτέρω, εκ των μακρών και εξονυχιστικών συζητήσεων δε είχαν κατά την διάσκεψιν της επισκέψεως μετά των κ.κ. Κοψιούλου και Φραγκίσκου, οΐτινες και υπέβαλον και σχετική Έγγραφον σημείωμα, ως και μετά τοσ Καθηγητοσ κ. Μούσουλου (τήν 21.5.63) προκύπτει:

Π ρ ο σ υ, ότι τσ μεταλλετον, ενυ μελέτης εμπλουτισμοσ με εϋνοϊκά αποτελέσματα κόστους, δέν είναι δυνατόν νά αποτελέσθ άντικείμενον έμμεταλλεύσεως. Υπό τας παρούσας συνθήκας, ή έμμετάλλευσις του θά ήτο δυνατόν νά γίνη μόνον εάν θά έληθοσφιλίστα σύμβασις άγορας του έξουχθησομένου μεταλλεύματος από τήν έσωτερικήν άγοράν, ήπληθή, εκί τοσ παρόντος πούλάχιστον από τήν σιδηροβιομηχανίαν Άγγελοπούλου.

Δ ε ύ τ ε ρ ο ν, ή μελέτη εμπλουτισμοσ παρουσιάζει φρασιμένες δυσκολίας, όότι ή πρόομιξις τοσ μεταλλεύματος μετά χαλκοσ άρ'ένός και βαρύτερου άπαιτεί ήπληθην έπεξεργασίαν.

Τ ρ ο τ ο ν, ή γενομένη μελέτη εμπλουτισμοσ εκ μέρους της έπιχειρήσεως Σπυροδόμου, υπό της Σουηδικής Άταιρίας SIDA, έγένετο ως φαίνεται επί μη άντιπροσωπευτικοσ δείγματός, περιεκτικότητος ήπληθους 49%, άντι της πραγματικής 40% και επί πλέον τσ προτεινόμενον κύκλωμα έπεξεργασίας είναι πολύπλοκον και δαπανηρόν. Άπαιτείται συνεπώς ή διενέργεια νέων έργαστηριακών δοκιμών εις Ελλάδα Ίνστιτούτα και έν συνεχείσ ή διενέργεια δοκιμών επί ήμιβιομηχανικής κλίμακος.

Τ έ τ α ρ τ ο ν, ή μελέτη εμπλουτισμοσ δι' ήμιβιομηχανικής κλίμακος δύναται νά γίνη, είτε από της διενέργειας των δοκιμών εις τσ έξωτερικόν, είτε διά της ίδρύσεως έργαστηρίου ήμιβιομηχανικής κλίμακος έν 'Αλλάδι, άπότε, εις τήν τελευταίαν περίπτωσην ή δαπάνη θά είναι διπλάσια της πρώτης περιπτώσεως, άλλά θά ύπόχθη πλέον και έν 'Αλλάδι έγκατάστασις έργασταίου δοκιμών ήμιβιομηχανικής κλίμακος, δυναμένου νά χρησιμοποιηθ ή και δι' άλλας περιπτώσεις, και

Π έ μ π ο ν, διά τήν διενέργειαν των μελετών εμπλουτισμοσ άπαιτείται συγκεντρωσις άντιπροσωπευτικοσ δείγματός 2.000 τόνων, διά τσ όσοτον άπαιτείται χρονικόν διάστημα 3 έως 4 μηνών, μη δυναμένης, όμως, από τοσδε νά ύπολογισθ ήκριβδς της δαπάνης, διότι δέν έχει συμπληρωθ είσφι δ άπαιτούμενος άριθμός χημικών αναλύσεων.

Τούτων ουτως έχόντων, έπορεύω προσωπικήν γνώμην:

- 1) ότι αποκλείεται ή συμμετοχή του Ο.Β.Α. εις επιχειρήσιν έμμεταλλεύσεως των Μεταλλείων Θέσου. Ένευ προσηγομένης διαπιστώσεως της δυνατότητας εμπλουτισμού και μορφοποιήσεως των μεταλλευμάτων έν συνδυασμώ προς την διαπίστωσιν του τελικού κόστους αυτών FOB και
- 2) ότι ο Ο.Β.Α. πρέπει να ενδιαφερθή και αναλάβη τās δαπάνας των τοιούτων μελετών, συμβαλλόμενος κατάλλως μετά των κερών των μεταλλείων Θέσου προς τόν σκοπόν άν'ένδε αποκουίδης της άναγκαίας ποσότητος μεταλλεύματος διά τήν επέλεσιν των μελετών και άν'έτερου διασφαλίσεως των μελλοντικών του δικαιωμάτων έν ή περιπτώσει τό άποτέλεσμα των μελετών ήθειεν άποψη εύνοϊκών.

Κ. Σαβλιόπουλος